

DEMOGRAFIA

DOC. DR INŻ. EDYTA NIEMIEC

ZASADY

✘ 30 GODZ. WYKŁADÓW – DYSKUSJA

✘ egzamin

- + FORMA OPISOWA – 5 PYTAŃ – KAŻDY STUDENT WYBIERA 3 PYTANIA, NA KTÓRE ODPOWIADA,
- + ZA KAŻDE PYTANIE MOŻNA OTRZYMAĆ OCENĘ OD NDST DO BDB,
- + OTRZYMANIE OCENY NDST Z JEDNEJ ODPOWIEDZI POWODUJE NIE ZALICZENIE EGZAMINU,
- + ODPOWIEDŹ NA MNIEJ NIŻ 3 PYTANIA RÓWNIEŻ POWODUJE NIEZALICZENIE EGZAMINU.

PROGRAM

1. **Przedmiot, cele i główne pojęcia demografii.**
2. **Źródła i zakres informacji demograficznej:**
 - × powszechne spisy ludności,
 - × ewidencja bieżąca i sprawozdawczość,
 - × metoda szacunkowa,
 - × inne źródła.
3. **Metody analizy demograficznej:**
 - × analiza demograficzna,
 - × siatka demograficzna,
 - × współczynniki demograficzne,
 - × prognozowanie demograficzne.
4. **Liczba i rozmieszczenie ludności na świecie:**
 - × wzrost zaludnienia świata na przestrzeni dziejów,
 - × rozmieszczenie ludności, gęstość zaludnienia,
 - × ekumena, anekumena, subekumena.

PROGRAM

5. Struktura demograficzna ludności świata:

- ✗ struktura ludności wg płci
- ✗ struktura ludności wg płci i wieku
- ✗ struktura ludności wg stanu cywilnego

6. Struktura ekonomiczna ludności świata:

- ✗ struktura społeczno-zawodowa ludności świata,
- ✗ ludność świata wg wykształcenia,
- ✗ struktura zatrudnienia wg gałęzi,
- ✗ analfabetyzm.

7. Struktura społeczna ludności świata.

8. Ruch naturalny ludności świata:

- ✗ małżeństwa, rozwody, separacja,
- ✗ urodzenia,
- ✗ zgony.

PROGRAM

9. Syntetyczne miary reprodukcji ludności:

- × współczynnik przyrostu naturalnego,
- × współczynnik dynamiki demograficznej,
- × współczynnik dzietności,
- × potencjał demograficzny.

10. Ruch wędrowniczy ludności świata:

- × pojęcia związane z ruchem wędrowniczym,
- × przyczyny i skutki migracji ludności,
- × główne kierunki migracji,
- × metody mierzenia ruchów migracyjnych.

11. Podstawowe problemy demograficzne we współczesnym świecie:

- × przejście demograficzne,
- × eksplozja demograficzna,
- × starzenie się społeczeństw,
- × urbanizacja,
- × regiony ujemnego przyrostu naturalnego.

PROGRAM

12. Prognozy demograficzne:

- × zmiany demograficzne na świecie i w Polsce w przyszłości,
- × metody prognozowanie stanu i struktury ludności,
- × metody prognozowania zasobów pracy,
- × polityka ludnościowa a prognozy demograficzne.

13. Podstawowe teorie demograficzne:

- × główne nurty teoretyczne w demografii,
- × teoria ludności Malthusa,
- × maltuzjanizm i neomaltuzjanizm,
- × teoria optimum zaludnienia,
- × teoria przejścia demograficznego,
- × teorie płodności,
- × teorie umieralności,
- × teorie migracji.

LITERATURA

- ✘ Holzer Jerzy, Demografia, Warszawa 2003
- ✘ Okólski Marek, Demografia. Podstawowe pojęcia, procesy i teorie w encyklopedycznym zarysie, Warszawa 2005
- ✘ Geografia gospodarcza świata pod redakcją Ireny Fierli, Warszawa 2003
- ✘ Rocznik demograficzny GUS, Warszawa - różne lata
- ✘ Raporty z wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności
- ✘ Domański Ryszard, Zasady geografii społeczno-ekonomicznej, Warszawa-Poznań 2002
- ✘ Rosset E., Demografia Polski, Warszawa 1975
- ✘ Rosset E., Doktryna ludności optymalnej w rozwoju historycznym, Warszawa 1983

LITERATURA

Literatura dodatkowa:

- ✘ Cieślak Maria, *Demografia: metody analizy i prognozowania*, Warszawa 1995
- ✘ Courbage Youssef, *Spotkanie cywilizacji*, Kraków 2009.
- ✘ Furdal Antoni, Wysoczyński Włodzimierz (red.), *Migracje: dzieje, typologia, definicje*, Wrocław 2006.
- ✘ Jabłoński Daniel, Ostasz Lech, *Zarys wiedzy o rodzinie, małżeństwie, kohabitacji i konkubinacie. Perspektywa antropologii kulturowej i ogólnej*, Olsztyn 2001.
- ✘ Kwak Anna, *Rodzina w dobie przemian : małżeństwo i kohabitacja*, Warszawa 2005
- ✘ Lalak Danuta (red.), *Migracja, uchodźctwo, wielokulturowość: zderzenie kultur we współczesnym świecie*, Warszawa 2007.
- ✘ Malthus Thomas Robert, *Prawo ludności*, Warszawa 2007.
- ✘ Nakonieczna Justyna, *Migracje międzynarodowe a rozwój państwa*, Warszawa 2007.
- ✘ Okólski Marek, *Teoria przejścia demograficznego*, Warszawa 1990.
- ✘ Rocznik demograficzny 2009.
- ✘ Slana Krystyna, Małek Agnieszka, Szczepaniak-Wiecha Agnieszka (red.), *Systemy wartości a procesy demograficzne*, Kraków 2003.
- ✘ Waluga Grażyna (red.), *Imigranci i społeczeństwo przyjmujące : adaptacja?, integracja?, transformacja?*, Warszawa 2000.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Demografia

od starogreckiego *demos* - "lud"

i

γράφω *grapho* - "piszę"

- dziedzina nauki zajmująca się powstawaniem, życiem i przemijaniem społeczności ludzkiej.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Demografia zajmuje się w równej mierze:

- ✗ przyrostem naturalnym,
- ✗ migracjami,
- ✗ strukturą społeczną (wiek, płeć, przynależność zawodowa, narodowość, wyznanie),
- ✗ oraz ich rozmieszczeniem przestrzennym i oddziaływaniami społecznymi i socjologicznymi.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Demografia

jest nauką traktującą o prawidłowościach rozwoju ludności w konkretnych warunkach gospodarczych i społecznych badanego terytorium,

zajmuje się statystyczno - analitycznym opisem stanu i struktury ludności oraz badaniem i oceną zmian wynikających z dotychczasowego i przewidywanego ruchu wędrownego.

(źródło: Jerzy Zdzisław Holzer - „Demografia”)

PODSTAWOWE POJĘCIA

Zbiorowości ludzkie możemy badać pod względem cech ilościowych oraz jakościowych.

- ✘ Cechy ilościowe to cechy w stosunkowo łatwy sposób możliwe do zmierzenia i wyrażenia w stosownych jednostkach.
- ✘ Cechy jakościowe to cechy niemierzalne lub trudno mierzalne (najczęściej nie posiadające miana).

PODSTAWOWE POJĘCIA

W demografii do cech:

- ✘ ilościowych zalicza się np. liczba urodzeń, liczba zgonów liczba zawieranych małżeństw, migracje itp.
- ✘ jakościowych zalicza się np. zagadnienia dziedziczenia cech fizycznych i psychicznych, charakter oraz moralność jednostek i zbiorowości.

PODSTAWOWE POJĘCIA

Uwzględniając podaną powyżej klasyfikację cech możemy mówić o:

- ✘ Demografii ilościowej
- ✘ Demografii jakościowej

PODSTAWOWE POJĘCIA

Dodatkowo możemy wyodrębnić następujące działy demografii:

- ✘ **Demografia matematyczna** (demometria) – traktująca o problemie metod pomiaru zjawisk demograficznych w drodze aplikacji skomplikowanych metod matematycznych, ekonometrycznych i statystycznych.

PODSTAWOWE POJĘCIA

- ✘ **Demografia opisowa** – traktuje o naukowym opisie zjawisk demograficznych.
- ✘ **Demografia analityczna** – ustalająca prawidłowości procesów demograficznych i umożliwiająca dokonywanie prognoz demograficznych.
- ✘ **Demografia ekonomiczna i społeczna** – podejmuje analizę wzajemnych związków i zależności procesów ekonomicznych i społecznych od zjawisk ludnościowych.

PODSTAWOWE POJĘCIA

- ✘ **Demografia historyczna** – podejmuje analizę zjawisk demograficznych należących do przeszłości, tj. w okresach minionych, przedstatystycznych oraz tych, dla których dane są niepełne lub źródła informacji są nie do końca potwierdzone.
- ✘ **Demografia porównawcza** – bada różnice występujące w stanie, strukturze i ruchach populacji ludzkich w zależności od różnicujących je czynników.

PODSTAWOWE POJĘCIA

- ✘ **Demografia potencjalna** – rozpatruje zjawiska demograficzne, przyjmując za jednostkę liczenia nie osobę, a tzw. osobo-rok. Dla każdego człowieka skonstruowano swoistą „wagę” pomiaru i oceny procesów demograficznych, zależną od jego płci i ewentualnie innych cech.
- ✘ **Demografia teoretyczna** – zajmuje się wyjaśnianiem lub przewidywaniem przebiegu zjawisk demograficznych i prezentacją ich następstw.

Dziękuję za uwagę !!!